

REPUBLIKA SLOVENIJA
FISKALNI SVET

**Ocena javnofinančnih posledic
Koalijske pogodbe o sodelovanju
v Vladi Republike Slovenije
2020-2022**

Marec 2020

Ocene so bile pripravljene na podlagi podatkov, znanih do 13.3.2020

Številka dokumenta: 30-2/2020/1

Povzetek

Fiskalni svet poleg izvajanja rednih zakonsko predpisanih nalog opozarja tudi na javnofinančne učinke pomembnih odločitev ekonomske politike. Ker predstavlja koalicijska pogodba ključen dokument ob vzpostavitvi vlade z naborom načrtovanih ukrepov, podaja Fiskalni svet oceno njenih javnofinančnih učinkov, pri čemer ne sodi o ustreznosti napovedanih ukrepov. Fiskalni svet bo tudi v prihodnje ocenjeval ključne dokumente ekonomske politike in pričakuje, da bodo ti celoviti, transparentni in da bodo vsebovali dovolj jasno določene ukrepe.

Koalicijska pogodba o sodelovanju v Vladi Republike Slovenije 2020–2022 (v nadaljevanju: Koalicijska pogodba)¹ vsebuje nabor pretežno splošno opredeljenih ukrepov, ki v veliki meri predstavljajo nadaljevanje že načrtovanih ukrepov v veljavnih proračunskih dokumentih in v veliki meri prese-gajo dvoletni mandat. Ukrepi, pri katerih je mogoče določiti smer vpliva na prihodke oziroma izdatke sektorja država, so pretežno usmerjeni v povečanje izdatkov, čeprav je eden izmed temeljnih ciljev Koalicijske pogodbe znižanje javne porabe. V Koalicijski pogodbi tudi ni zaznati celovitega pristopa k reševanju dolgoročnih izzivov, s katerimi se soočajo slovenske javne finance. Fiskalni svet ob tem opozarja, da Koalicijska pogodba zaradi velike nedorečenosti ukrepov tako iz vidika obsega kot glede časovne umeščeniosti ukrepov ne nudi podlage za načrtovanje ekonomskih subjektov. Takšna nedorečenost je zaradi razmeroma hitrega oblikovanje nove koalicije do določene mere sicer razumljiva. Fiskalni svet tudi ocenjuje, da bodo bistveno spremenjene okoliščine zaradi epidemije virusa SARS-CoV-2 in ukrepov za zaježitev njenih posledic v veliki meri omejile izvajanje ukrepov iz Koalicijske pogodbe.

¹ <https://siol.net/galleries/gallery-231927/?image=1>

1. Uvod

Fiskalni svet poleg izvajanja rednih zakonsko predpisanih nalog, v katerih predvsem preverja izpolnjevanje skladnosti proračunskih dokumentov s fiskalnimi pravili, opozarja tudi na javnofinančne učinke pomembnih političnih odločitev. Koalicijska pogodba predstavlja ključen dokument vsake vlade z naborom načrtovanih ukrepov. Ocenjevanje javnofinančnih in makroekonomskih učinkov volilnih programov in koalicijskih pogodb je v nekaterih državah ustaljena praksa. Fiskalni svet skladno s svojim statusom in zakonskimi pristojnostmi ne presoja ustreznosti ukrepov, predvidenih v koalicijski pogodbi, temveč zgolj podaja oceno učinkov predvidenih ukrepov na saldo javnih financ. Ocenjeni učinki predvidenih ukrepov ne pomenijo, da se bodo ti dejansko odrazili v javnofinančnih agregatih. Na podlagi teh ocen lahko namreč zgolj opozorimo na obstoj tveganj, povezanih z realizacijo načrtovanih ukrepov. Tokrat Fiskalni svet ocenjuje javnofinančne učinke ukrepov ekonomske politike, navedenih v Koalicijski pogodbi. Fiskalni svet je javnofinančne in makroekonomske učinke koalicijske pogodbe prvič predstavil septembra 2018 po imenovanju vlade v državnem zboru v publikaciji »Ocena javnofinančnih in makroekonomskih posledic Koalicijskega sporazuma o sodelovanju v Vladi RS za mandatno obdobje 2018-2022«.² Fiskalni svet bo tudi v prihodnje ocenjeval ključne dokumente ekonomske politike, kamor sodi tudi koalicijska pogodba, in pričakuje, da bodo ti celoviti ter da bodo vsebovali dovolj jasno predstavljene ukrepe, s čimer bo možna ustrezna ocena njihovih posledic, kar bo med drugim olajšalo odločanje ekonomskih subjektov.

2. Makroekonomska izhodišča

Makroekonomske razmere ob nastopu nove vlade zaznamuje precejšnja negotovost kot posledica izbruha virusa SARS-CoV-2 in tudi zato občutno nižja napoved gospodarske rasti od jesenske, na kateri so bili osnovani trenutno veljavni proračunski dokumenti. UMAR v osrednjem scenariju pomladanske napovedi³ za letos pričakuje 1,5–odstotno rast BDP (septembra 3,0 %), gospodarska rast pa naj bi bila tudi v prihodnjih dveh letih nižja od jesenskih napovedi. Ob tem obstaja po navedbi UMAR precejšnje tveganje, da bo rast še nižja kot v osrednjem scenariju. Slednji namreč temelji na predpostavki, da bo širjenje virusa doseglo vrh v prvi polovici leta, v drugi polovici leta pa bo prišlo do stabilizacije razmer. Dejansko gibanje BDP je v veliki meri odvisno tudi od ukrepov gospodarstva in ekonomske politike, ki so v tem trenutku še precej negotovi. Sicer se je gospodarska rast v Sloveniji upočasnila bolj, kot je bilo napovedano že ob koncu oziroma v povprečju celotnega lanskega leta, kar bi tudi ob odsotnosti z virusom povezanega šoka verjetno vodilo v nižanje gospodarskih napovedi.

3. Javnofinančna izhodišča

Saldo sektorja država je v prvih treh četrtletjih leta 2019⁴ izkazoval presežek v višini 0,7 % BDP in se tako nahajal v okviru napovedi iz oktobrskega Osnutka proračunskega načrta, ki je za celotno leto 2019 predvidel presežek na ravni 0,8 % BDP. Doseganje nominalnega presežka je bilo predvsem posledica nadaljnjega izboljšanja razmer na trgu dela, zlasti okrepljene rasti plač, in razmeroma visoke gospodarske rasti ter še naprej v pomembni meri tudi zniževanja izdatkov za obresti, kar se odraža v medletno nižjem primarnem presežku. V primeru uresničitve navedenih javnofinančnih ciljev se je

² <http://www.fs-rs.si/ocena-javnofinančnih-in-makroekonomskih-posledic-koalicijskega-sporazuma-o-sodelovanju-v-vladi-rs-za-mandatno-obdobje-2018-2022/>

³ https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/napovedi/pomlad/pomladanska_2020/slovenska/PN2020_koncno_besedilo.pdf.

⁴ Podatke o temeljnih agregatih sektorja država po metodologiji ESA 2010 za celotno leto 2019 bo SURS objavil 31.3.2020.

presežek strukturnega primarnega salda tudi v letu 2019 znižal, kar bi nakazovalo nadaljevanje ciklično ekspanzivne fiskalne politike. Nominalni dolg sektorja država je konec tretjega četrletja 2019 po zadnjih objavljenih podatkih SURS ostal na podobni ravni kot v enakem četrletju predhodnega leta (okoli 32,4 mrd EUR), njegov delež v BDP pa se je v tem obdobju znižal za 3,3 o. t. na 68,1 % BDP. Upočasnjeno nižanje deleža dolga glede na leto prej je posledica nižje gospodarske rasti in s tem tudi manj ugodnega razmerja med implicitno obrestno mero in gospodarsko rastjo.

Fiskalni svet je že ob sprejemanju državnega proračuna za leti 2020 in 2021 opozarjal na precejšnja tveganja v povezavi z javnofinančnimi projekcijami. Makroekonomska tveganja, povezana predvsem z nižjo rastjo tujega povpraševanja, na katera smo opozarjali, so se v veliki meri uresničila. Gospodarska rast v letu 2019 (2,4 %) je bila po prvi oceni SURS nižja od jesenske napovedi UMAR (2,8 %). Ob tem so se tveganja za nižjo gospodarsko rast v letu 2020 zaradi izbruha in širjenja virusa SARS-CoV-2 še povečala. Zato bo rast prihodkov sektorja država verjetno nižja, kot je bilo predvideno v Osnutku proračunskega načrta 2020 iz oktobra 2019. Prisotnost virusa predstavlja tveganje tudi za projekcije izdatkov sektorja država zaradi stroškov intervencijskih ukrepov za spopadanje z njegovimi posledicami. Poleg makroekonomskih tveganj smo lani jeseni ob ocenah ustreznosti proračunskih dokumentov zaznali tudi tveganja, povezana z nedoslednostjo med projekcijami in predlaganimi oziroma sprejetimi ukrepi. Ta so še posebno izrazita na področju socialnih transferjev, kjer podatki o realizaciji iz letošnjega januarja nakazujejo, da so bili izdatki na tem področju v projekcijah podcenjeni.

4. Metoda pregleda Koalicijske pogodbe

Koalicijska pogodba je v drugem poglavju (Ukrepi) razdeljena na devet vsebinskih sklopov. Njihove postavke smo razdelili na »načela« in »ukrepe«. ⁵ Kot »načela« smo označili postavke, pri katerih gre zgolj za programske usmeritve in jih zato ni mogoče ovrednotiti. Nasprotno so »ukrepi«, ki smo jih v nadaljevanju kvalitativno ovrednotili, tisti, iz katerih je moč razbrati dejansko namero delovanja ekonomske politike. Pri vsakem od »ukrepov« smo določili smer vpliva na prihodke oziroma na izdatke sektorja država. Pri oceni vpliva posameznih »ukrepov« na obe agregatni postavki salda sektorja država smo skušali v čim večji meri upoštevati tudi njihove posredne učinke. ⁶

Učinke posameznih »ukrepov« smo nadalje razdelili glede na njihov vpliv – na kratek in na dolgi rok – na prihodke in izdatke sektorja država. Kot »kratek rok« smo opredelili obdobje dveletnega mandata nove koalicije, kot »dolgi rok« pa je upoštevano obdobje, v katerem vpliv predvidenih »ukrepov« sega preko mandata koalicije.

Višine finančnih učinkov za sektor država ni bilo mogoče opredeliti pri skoraj nobenem od navedenih ukrepov iz Koalicijske pogodbe. Zato smo se zaradi konsistentnega prikaza odločili zgolj za kvalitativno opredelitev smeri delovanja posameznih ukrepov. Zaradi kvalitativnega pristopa k ocenjevanju javnofinančnih vplivov »ukrepov« iz Koalicijske pogodbe ni bilo mogoče določiti velikosti javnofinančnih »šokov« in s tem njihovih neposrednih in posrednih makroekonomskih posledic. To smo sicer lahko tudi s pomočjo ekonometričnih modelov ter prikazom statičnih in dinamičnih simulacij storili ob oceni javnofinančnih in makroekonomskih posledic Koalicijskega sporazuma o sodelovanju v Vladi RS za mandatno obdobje 2018-2022, kjer so bili ukrepi bolj natančno definirani.

⁵ Tabela z vsemi postavkami Koalicijske pogodbe, z ločitvijo na »načela« in »ukrepe«, je prikazana v Prilogi I.

⁶ Npr. večanje izdatkov za različne socialne izdatke lahko že na kratek rok vpliva tudi na večje izdatke prejemnikov in s tem na prihodke sektorja država. Podobno lahko npr. zmanjšanje administrativnih obremenitev, ki je sicer na kratek rok povezano z višjimi izdatki, povzroči večjo gospodarsko aktivnost in s tem povečane prihodke sektorja država.

5. Ocena »ukrepov« Koalicijske pogodbe

Na podlagi pregleda »ukrepov« Koalicijske pogodbe lahko ugotovimo, da gre v pretežni meri za ukrepe, ki bi povečali porabo sektorja država. Hkrati je v Koalicijski pogodbi zelo malo ukrepov predvidenih za financiranje večje porabe, čeprav se na daljši rok zaradi predpostavljenih pozitivnih posrednih učinkov na gospodarsko aktivnost – v primerjavi s kratkim rokom – kaže nekaj možnosti za manjšo asimetrijo števila ukrepov, ki povečujejo izdatke. Manj kot 5–odstotni delež vseh ukrepov je ob tem namenjen zniževanju porabe sektorja država. Potrebno je poudariti, da smeri delovanja ukrepov na strani prihodkov ni mogoče določiti v okoli 90 % primerov, medtem ko predstavlja število ukrepov, pri katerih je mogoče določiti smer delovanja na strani izdatkov, približno 50–odstotni delež glede na celotno število ukrepov. To nakazuje na manj transparentno predstavitev usmeritev ekonomske politike, kot jo je Fiskalni svet zaznal v predhodni koalicijski pogodbi za mandatno obdobje 2018-2022. Ugotovimo lahko tudi, da bo večino »ukrepov«, pri katerih je mogoče opredeliti smer delovanja, mogoče izvesti zgolj v obdobju, ki je daljše od dveletnega obdobja mandata trenutne koalicije.

Tabela 1: Kvantitativna ocena »ukrepov« Koalicijske pogodbe

	prihodki		izdatki	
	kratek rok	dolgi rok	kratek rok	dolgi rok
<i>število</i>				
povečanje	4	13	46	43
zmanjšanje	2	2	3	4
nedoločljivo	88	79	45	47
<i>skupaj</i>	<i>94</i>	<i>94</i>	<i>94</i>	<i>94</i>
<i>deleži v %</i>				
povečanje	4.3	13.8	48.9	45.7
zmanjšanje	2.1	2.1	3.2	4.3
nedoločljivo	93.6	84.0	47.9	50.0

Opomba: V tabeli so upoštevane postavke Koalicijske pogodbe (od skupno 126), za katere je mogoče podati oceno o smeri njihovega vpliva (povečanje, zmanjšanje) na prihodke in izdatke sektorja država ter ukrepi, za katere ni mogoče določiti vpliva.

Vir: Koalicijska pogodba, ocene Fiskalni svet.

Za podrobnejšo analizo ukrepov Koalicijske pogodbe ter njihovo primerjavo z ukrepi, ki so v uradnih proračunskih dokumentih že predvideni, in iz te primerjave izhajajočih tveganj, smo ukrepe iz tabele v Prilogi 1 razdelili na tri vsebinska področja. To so sklop infrastrukture, sklop sistemov socialne zaščite ter sklop ukrepov na področju delovanja države in drugih ukrepov. V nadaljevanju so po navedenih sklopih predstavljene osnovne lastnosti postavk iz Koalicijske pogodbe, določene na podlagi obstoječih proračunskih dokumentov.

5.1 Infrastrukturni sklop

Velik del ukrepov z vplivom na javne finance, ki jih predvideva Koalicijska pogodba, se nanaša na področje vlaganj v infrastrukturo. Ta so v veliki meri sicer že predvidena v veljavnih državnih proračunih za leti 2020 in 2021 ter v Načrtu razvojnih programov (v: nadaljevanju: NRP).⁷ Tveganja za jav-

⁷ NRP je del državnega proračuna, v katerem so odhodki proračuna prikazani kot projekti in ukrepi. Načrti njihovega financiranja zajemajo celovit prikaz proračunskih in drugih virov financiranja aktivnosti v prihodnjih štirih letih oziroma do konca financiranja teh aktivnosti. Trenutno veljavni NRP 2020–2023 je razpoložljiv na:

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MF/Proracun-direktorat/Drzavni-proracun/Sprejeti-proracun/Sprejeti-2020/Izpisi/SP2020_NRP.pdf.

nofinančne izdatke bi tako predstavljalo morebitno občutnejše povečanje teh sredstev in/ali pospešitev njihove izvedbe glede na veljavne proračunske dokumente. Investicije sektorja država so sicer lani znašale 4,0 % BDP, kar je na ravni dolgoletnega povprečja, Osnutek proračunskega načrta iz oktobra lani pa je predvidel njihovo ohranjanje na podobni ravni tudi letos in prihodnje leto.⁸

Cestna infrastruktura

Ključna predvidena dejavnost iz Koalicijske pogodbe na področju cestne infrastrukture je *nadaljevanje in pospešitev širitve avtocestnega omrežja*, kjer sta kot ukrepa navedena izgradnja tretje razvojne osi in izboljšanje pretočnosti avtocest. Načrt razvojnih programov ocenjuje vrednost izgradnje tretje razvojne osi v višini okoli 1,8 mrd EUR, pri čemer je v državnih proračunih za letos in prihodnje leto zajeta manj kot desetina skupne vrednosti projekta. Izvedba projekta naj bi se nekoliko pospešila v letih 2022 in 2023, glavna sredstva (približno tri četrtine) pa je predvidena v kasnejših letih. Morebitna pospešitev izgradnje tretje razvojne osi, predvidena v Koalicijski pogodbi, predstavlja glede na veljavni NRP tveganja za projekcije javnofinančnih izdatkov do vključno leta 2022. Glede izboljšanja pretočnosti avtocest je na osnovi razpoložljivih informacij iz Koalicijske pogodbe težko oceniti, ali bi ti ukrepi pomenili dodatno povečanje trenutno predvidenih sredstev v okviru nacionalnega programa avtocest, ki znašajo v obdobju 2020–2023 v povprečju letno okoli 170 mio EUR. V področje cestne infrastrukture uvrščamo tudi ukrep *oblikovanja prijaznejšega in cenovno privlačnejšega sistema javnega potniškega prometa*, ki se seveda nanaša tudi na železniški promet. V veljavnih proračunskih dokumentih je za subvencioniranje prevoza potnikov letno predvidenih 60 mio EUR. Če bi navedeni ukrep iz Koalicijske pogodbe pomenil višje subvencije, bi to predstavljalo tveganje za dodatno povišanje javnofinančnih izdatkov. V Koalicijski pogodbi je naveden tudi ukrep *uveljavitev e-vinjete*, ki po naši oceni predstavlja kratkoročno tveganje za povišanje izdatkov glede na trenutno veljavne proračunske dokumente, a hkrati tudi možnost povišanja prihodkov na dolgi rok, odvisno od načina izpeljave projekta.

Železniška infrastruktura

Na področju železniške infrastrukture Koalicijska pogodba navaja *pospešitev modernizacije in novogradenj*. Ključni železniški infrastrukturni projekt v veljavnem NRP je izgradnja drugega tira Divača–Koper, ki poleg same izgradnje zajema tudi dokapitalizacijo družbe 2TDK. Sprejeta vrednost teh dveh ukrepov skupaj znaša 1,7 mrd EUR, pri čemer naj bi bila glavna sredstva porabljena v obdobju 2020–2022 (približno dve tretjini), v kasnejših letih pa še okoli četrtina sredstev. Podobno kot pri tretji razvojni osi bi predstavljala morebitna pospešitev projekta tveganje za javnofinančne izdatke v razpoložljivih projekcijah oziroma proračunskih dokumentih do vključno 2022. V NRP so na tem področju predvideni še zaključek nadgradnje železniškega odseka Zidani Most–Celje, izgradnja drugega tira Maribor–Šentilj, za katerega je predviden zaključek v letu 2023, obnova predora Karavanke ter rekonstrukcije železniških postaj v Grosupljem in na Pragerskem. Skupna vrednost omenjenih projektov v obdobju 2020–2023 znaša v sprejetih proračunskih dokumentih okoli 450 mio EUR. Na področju modernizacije vključuje NRP 1. fazo daljinskega vodenja prometa, nabavo novih vozniških sredstev in redne obnove, kjer naj bi se sredstva s povprečno okoli 30 mio EUR letno v 2020 in 2021 v kasnejših letih nekoliko povečala. Podobno velja za ukrepe na področju vzdrževanja železniške infrastrukture, kjer naj bi se glede na NRP poraba sredstev iz okoli 140 mio EUR letno v letih 2020 in 2021, v letih 2022 in 2023 pospešila na okoli 300 mio EUR letno. Koalicijska pogodba teh področij neposredno ne omenja, zato je nemogoče oceniti, ali je pri teh ukrepih iz NRP predvideno dodatno povečanje sredstev glede na trenutne proračunske projekcije.

⁸ Investicije sektorja država v povprečju EU znašajo nekoliko pod 3 %.

Energetika in okolje

Na področju investicij v energetska infrastrukturo Koalicijska pogodba predvideva *pospešitev umeščanja v prostor hidroelektrarn na srednji Savi ter začetek gradnje HE Mokrice*. Pretežni del sredstev za gradnjo HE Mokrice je po NRP predviden v letošnjem in prihodnjem letu, gradnja pa naj bi se zaključila v letu 2022. Določila Koalicijske pogodbe glede tega projekta tako ne odstopajo od veljavnih proračunskih dokumentov, a bi se lahko začetek gradnje zamaknil v kasnejša leta. Glede hidroelektrarn na srednji Savi Koalicijska pogodba sicer omenja le *pospešitev umeščanja v prostor*.⁹ Med ostalimi ukrepi na tem področju Koalicijska pogodba navaja *pospešitev projekta energetske sanacije stavb v državi in zasebni lasti*, kjer so v veljavnih proračunskih dokumentih predvidena le sredstva v višini 20 mio EUR v letošnjem letu. Pospešitev tega projekta bi tako predstavljala kratkoročno tveganje glede na trenutne projekcije javnofinančnih izdatkov, hkrati pa na dolgi rok zmanjšuje izdatke sektorja država zaradi manjših stroškov. Med ostalimi ukrepi na tem področju Koalicijska pogodba navaja *sanacijo degradiranih urbanih območij*, kjer so v veljavnih proračunskih dokumentih v obdobju 2020–2023 predvidena skupna sredstva v višini 15 mio EUR, ter *nadaljevanje izvajanja protipoplavnih ukrepov*, kjer so v obdobju 2020–2022 predvidena sredstva okoli 25 mio EUR letno, v letu 2023 pa naj bi se povišala na 55 mio EUR. Pri teh dveh ukrepih Koalicijska pogodba ni dovolj natančna, da bi bilo mogoče presoditi, ali se bodo trenutno predvidena sredstva povečala. Med ukrepi na tem področju Koalicijska pogodba navaja *uskladitev o dolgoročnem energetskega konceptu, odgovorno ravnanje z viri energije, sanacijske ukrepe za zagotovitev čistejšega pridobivanja energetskega virov, druge ukrepe za ogljično nevtralnost do 2050, vključno z izrabo jedrske energije ter urejevanje področja rabe geotermalne energije*. Na področju učinkovite rabe virov energije in drugih ukrepov za ogljično nevtralnost NRP v okviru več ukrepov¹⁰ predvideva v obdobju 2020–2023 skupaj izdatke v višini slabih 700 mio EUR, a naj bi se ti postopoma znižali iz okoli 300 mio EUR letos na okoli 80 mio EUR leta 2023. Glede na to, da so izdatki za področje okolja v Sloveniji po metodologiji COFOG v letu 2018 znašali 0,5 % BDP (EU-28: 0,8 %) in glede na trenutni Nacionalni energetski in podnebni načrt¹¹ ocenjujemo, da bi lahko dosledna izvedba teh ukrepov predstavljala tveganje za povečanje javnofinančnih izdatkov glede na trenutno predvidene. Koalicijska pogodba vključuje tudi ukrep *prenove stanovanjske politike, povečanje fonda najemnih stanovanj s poudarkom na mladih in mladih družinah, vzpostavitev sistemskega vira za gradnjo stanovanj ter dvig namenskih proračunskih sredstev*. Tudi ta ukrep lahko predstavlja tveganje za povečanje javnofinančnih izdatkov, saj naj bi po veljavnih proračunskih dokumentih za subvencioniranje tržnega najema in mladih družin v obdobju do leta 2023 letno namenili 4 mio EUR.

5.2 Sklop ukrepov na področju sistemov socialne zaščite

V okviru sistemov socialne zaščite Koalicijska pogodba predvideva ukrepe na področju pokojnin in dolgotrajne oskrbe, zdravstva in socialne varnosti. Večina ukrepov je nedorečenih in lahko predstavlja tveganje za povišanje javnofinančnih izdatkov. Pri tem napovedani ukrepi ne naslavlajo vprašanja dolgoročne vzdržnosti financiranja sistemov socialne zaščite in s tem javnih financ na splošno v luči demografskih sprememb.

¹⁰ Spodbujanje nizkoogljičnih strategij in trajne mobilnosti, prilagajanje podnebnim spremembam in spodbujanje energetske učinkovitosti.

¹¹ https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf

⁹ Projekt naj bi sicer po dostopnih podatkih (<https://www.hse.si/sl/skupina-hse/razvojni-projekti/>) zajemal deset elektrarn s skupno močjo 300 MW, kar je po moči primerljivo desetim elektrarnam s podobno močjo kot HE Mokrice in HE Brežice. Investicije v slednji so bile vredne okoli 160 mio EUR, tako da bi lahko bila izgradnja desetih elektrarn na srednji Savi vredna okoli 1,5 mrd EUR.

Pokojnine in dolgotrajna oskrba

Na področju pokojnin Koalicijska pogodba predvideva *izredno usklajevanje pokojnin v letih 2021 in 2022 ob pogoju dosežene določene višine gospodarske rasti v predhodnem letu*. Po naši oceni bi tak ukrep v primeru ene izredne uskladitve pomenil okoli 70 mio EUR višje izdatke, v primeru dveh izrednih uskladitev pa okoli 150 mio EUR višje izdatke sektorja država. To tveganje je sicer zaradi znižane napovedi gospodarske rasti močno omejeno. Poleg tega Koalicijska pogodba predvideva tudi *postopno približevanje minimalne pokojnine za polno pokojninsko dobo pragu revščine, kjer bi bila dinamika približevanja pogojena z gospodarsko rastjo in proračunskimi zmožnostmi*. Po naši oceni bi takšen dvig v končni fazi lahko pomenil okoli 150 mio EUR višje javnofinančne izdatke.¹² Dodatno koalicijska pogodba predvideva hitrejši dvig odmernega odstotka kot v sprejeti zakonodaji, in sicer v štirih namesto v šestih letih. To bi pomenilo le malenkost višje izdatke na kratek rok, a hkrati potenciralo negativne dolgoročne posledice sprejetega Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju¹³. V Koalicijski pogodbi je naveden tudi ukrep, da se bo *letni dodatek upokojujencem izplačeval v skladu s sistemskim zakonom*. Slednji v 95. členu predpisuje izplačilo v dveh višinah, kjer je meja med nižjim in višjim zneskom določena pri 55,63 % najnižje pokojninske osnove. Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2020 in 2021¹⁴ v 69. členu predpisuje izplačilo v petih zneskih. Po naši oceni bi bilo ob podobnem najvišjem znesku, kot je predviden za leto 2020, tveganje za javnofinančne izdatke zaradi tega ukrepa relativno zanemarljivo. Na področju pokojnin je predvidena tudi ustanovitev demografskega sklada in urada za demografijo.

Na področju dolgotrajne oskrbe Koalicijska pogodba navaja le *sprejem zakona o dolgotrajni oskrbi z opredelitvijo vsebine pravic, virov financiranja in z ustreznim kadrovskim načrtom*. Pri tem ni mogoče oceniti, ali bodo viri financiranja izhajali iz obstoječih javnofinančnih prihodkov ali je zamišljeno oblikovanje novega vira. Tako ta predlog ukrepa po naši oceni predstavlja tveganje za višje javnofinančne izdatke, kot so trenutno načrtovani v veljavnih proračunskih dokumentih.

Zdravstvo

Na področju zdravstva so predvideni ukrepi iz Koalicijske pogodbe precej splošni in se v pomembni meri nanašajo na organizacijsko strukturo zdravstvenega sistema. Zajemajo ukrepe za zajezitev korupcije, spremembo delovanja in upravljanja ZZZS, preoblikovanje dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, ukrepe za izboljšanje delovnih pogojev, ustanovitev agencije za kakovost zdravstvenih storitev ter prenavo sistema helikopterske nujne pomoči. Postavke Koalicijske pogodbe, ki predstavljajo tveganje za dvig javnofinančnih izdatkov, so ukrepi za skrajšanje čakalnih vrst in za povečanje precepljenosti prebivalcev ter predvsem zagotovitev dodatnih javnih sredstev financiranja zdravstvenega sistema.

Družinska politika in socialna varnost

Na področju družinske politike koalicijska pogodba predvideva *ponovno uvedbo brezplačnega vrtača za drugega in vse nadaljnje otroke, ki so istočasno vključeni v vrtec*. Uvedba tega ukrepa je v letu 2008

¹² Izračun je narejen na osnovi zadnjega razpoložljivega podatka o pragu tveganja revščine za leto 2018, ki je za enočlansko gospodinjstvo znašal 662 EUR mesečno (<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8175>) ter statističnih podatkih ZPIZ za januar 2020 (<https://www.zpiz.si/cms/content/2019/-mesecnistatisticnipregled-koledar-objav>).

¹³ ZPIZ-2G (<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7974>). Fiskalni svet je večkrat opozoril na negativne posledice sprememb pokojninske zakonodaje za dolgoročno vzdržnost javnih financ :

- <http://www.fs-rs.si/stalisce-fiskalnega-sveta-ocene-dolgorocnih-javnofinančnih-posledic-sprememb-pokojninske-zakonodaje-nakazujejo-dodatno-povečanje-izdatkov-za-staranje-ki-jih-mora-vlada-predstaviti-javno-in-transparente/>;

- <http://www.fs-rs.si/stalisce-fiskalnega-sveta-ob-spremembah-pokojninske-zakonodaje-je-potrebno-predstaviti-tudi-njene-dolgorocne-javnofinančne-posledice/>.

¹⁴ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7970>.

pomenila za 22,4 % višje izdatke občinskih proračunov za plačilo razlike med ceno programov v vrtcih in plačili staršev, pri čemer se je število vključenih otrok v vrtec povečalo za 5,6 %. V povprečju zadnjih šestih let se je sicer število vključenih otrok v vrtec zaradi padanja števila živorojenih otrok v povprečju letno povečalo za manj kot odstotek. Ob predpostavki podobnega povišanja povprečnega zneska na otroka kot v letu 2008 in predpostavljeni nekoliko višji rasti števila vključenih otrok kot v zadnjih letih bi sprejem tega ukrepa lahko pomenil okoli 40 mio EUR višje izdatke. Koalicijska pogodba predvideva tudi uvedbo *univerzalnega otroškega dodatka*, a zaradi pomanjkanja dodatnih informacij o načinu izvedbe tega ukrepa ni mogoče presoditi, kakšno tveganje za izdatke predstavlja njegova morebitna uvedba.

Pri socialnem varstvu Koalicijska pogodba navaja *reformo politike socialnih transferjev s poudarkom na preprečevanju zlorab*, kar po naši oceni lahko vodi v nižje izdatke sektorja država. Podobno velja za predlog *vključitve delovno sposobnih prejemnikov socialnih pomoči v sistem javnih del*. Po drugi strani pa lahko predlagan *izvzem študentskega dela in kadrovskih štipendij pri upoštevanju skupnega dohodka gospodinjstva pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev* predstavlja tveganje za višje javnofinančne izdatke.

5.3 Sklop ukrepov delovanja države in drugih ukrepov

Med ostalimi področji Koalicijska pogodba predvideva predvsem ukrepe na področju turizma, kmetijstva, šolstva, javne uprave in varnosti.

Koalicijska pogodba navaja kot ukrep *realizacijo obstoječe in pripravo nove Strategije trajnostne rasti slovenskega turizma*. Obstoječa strategija¹⁵ je na strani prihodkov sicer predvidela dvig turistične takse, med njenimi ključnimi ukrepi pa je tudi oblikovanje turističnega holdinga. V ta namen bo potrebno sprva odkupiti preostale deleže v podjetjih, ki naj bi ta holding sestavljali in nato še zagotoviti sredstva za njihovo prestrukturiranje in obnovo. V veljavnem NRP je za podporo razvoja turizma sicer predvidenih okoli 20 mio EUR v povprečju letošnjega in prihodnjega leta, sredstva pa naj bi se v 2022 in 2023 znižala na okoli 12 mio EUR letno. Predvideni ukrep lahko tako po naši oceni predstavlja tveganje za višje izdatke kot v veljavnih projekcijah izdatkov sektorja država.

Na področju kmetijstva Koalicijska pogodba med drugim vključuje *nadgradnjo gozdno-lesno verige z razvojem lesnopredelovalne industrije*. Glede na to, da veljavni državni proračun za spodbujanje lesne industrije predvideva le 1 mio EUR letno, lahko izvedba tega ukrepa predstavlja tudi tveganje za višje izdatke od veljavnih projekcij. Podobno velja za področje šolstva, kjer naj bi se *povečala sredstva za vlaganje v športno infrastrukturo*, kjer NRP za letos predvideva 13 mio EUR, v povprečju prihodnjih treh let pa znižanje na 3 mio EUR letno.

Koalicijska pogodba vključuje tudi ukrep *pospešene digitalizacije javne uprave in celotne države*. V veljavnih proračunskih dokumentih je za e-upravljanje in informacijsko infrastrukturo letos ter prihodnje leto predvidenih okoli 40 mio EUR letno, v letih 2022 in 2023 pa naj bi se ta sredstva povišala na okoli 65 mio EUR letno. Na tem področju tako ni mogoče presoditi, ali je predvideno dodatno povišanje sredstev od že vključenih v veljavne proračunske dokumente.

Na področju varnosti Koalicijska pogodba navaja *povečanje kredibilnosti Slovenije v NATO*. Pri tem ne omenja, ali je predvideno povišanje sredstev za obrambo na 2 %, kot se je zavezala Slovenija. V tem

¹⁵ Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021, oktober 2017 (dosegljivo na: https://www.slovenia.info/uploads/dokumenti/kljuni_dokumenti/strategija_turizem_koncno_9.10.2017.pdf)

primeru bi se morali izdatki za obrambo podvojiti, saj so po metodologiji COFOG v letu 2018 znašali 1 % BDP. Poleg tega Koalicijska pogodba navaja *učinkovito varovanje državne meje* in tudi na tem področju ni mogoče oceniti, ali je predvideno dodatno povečanje sredstev od že predvidenih v veljavnih proračunskih dokumentih: za letos 15 mio EUR in 7 mio EUR v prihodnjem letu.

Priloga 1: Tabela postavk Koalicijske pogodbe s kvalitativno oceno njihovih vplivov

	kratek rok	pridobki	dolgi rok	kratek rok	izdatki	dolgi rok
I Gospodarski razvoj, prostor, okolje, infrastruktura, tehnologija in energetika						
1	Administrativna razbremenitev (zmanjšanje birokratskih opravil pri pridobivanju dovoljenj za gradnjo in umeščanje objektov v prostor, racionalizacija zahtev po poročanju gospodarskih subjektov, poenostavitve postopkov javnega naročanja, zvišanje praga za vključitev v sistem površalne obdavitve, poenostavitve birokratskih postopkov za zaposlovanje iz tujine)	...	+	+
2	Večji poudarek infrastrukturnim investicijam in informacijski infrastrukturi.	/	/	/	/	/
3	Konkurenčno poslovno okolje, odgovorno upravljanje državnega premoženja, jasni cilji organom upravljanja in nadziranja družb v državnem lastništvu in sprejemanje odgovornosti za nedoseganje le-teh; jasna razmejitev odnosov med upravo ter nadzornimi sveti družb.	/	/	/	/	/
4	Decentralizacija, skladen regionalni razvoj.	/	/	/	/	/
5	Sistemska podpora regionalnim razvojnim projektom, ki mlajšim omogočijo začetek in razvoj projektov v domači regiji.	/	/	/	/	/
6	Energetska samooskrba s ciljem dolgoročne zagotovitve energetske neodvisnosti.	/	/	/	/	/
7	Uskladijevanje o dolgoročnem energetskega konceptu Slovenije; odgovorno ravnanje z viri energije; sanacijski ukrepi za zagotovitev čistejšega pridobivanja energetskega virov, drugi ukrepi za ogledno nevarnost do 2050, vključno z izrabo jedrske energije ter urejevanje področja rabe geotermalne energije.	+
8	Pospešitev projekta energetske sanacije stavb v državni in zasebni lasti.	+	+	-
9	Uveljavitev E- viret	...	+	+	+	...
10	Oblikovanje prilajnejšega in cenovno privlačnejšega sistema javnega potniškega prometa.	+	+	+
11	Pospešitev modernizacije in novogradnje železniške infrastrukture;	...	+	+	+	+
12	Nadaljevanje in pospešitev širitve AC omrežja (3. razvojna os, izboljšanje preločnosti AC)	+	+	+
13	Proučitev možnosti prenosa 2TDK in prenosa Ztir na Slovenske železnice	/	/	/	/	/
14	Pospešitev umeščanja hidroelektrarn v prostor na srednji Savi in začetek gradnje HE Mokrice na spodnji Savi.	+	+	...
15	Prenova gradbene in prostorske zakonodaje z namenom odprave nepotrebnih administrativnih ovir, odprava nepreglednega in zapletenega sistema vrste objektov za gradnjo.	/	/	/	/	/
16	Izboljšanje pravne varnosti investitorjev.	/	/	/	/	/
17	Preveritev veljavnih, a neurešenih DPN.	/	/	/	/	/
18	Prenova stanovalniške politike: povečanje fonda najemnih stanovanj s poudarkom na mladih in mladih družinah; vzpostavitev sistemskega vira za gradnjo stanovanj ter dvig namenskih proračunskih sredstev.	...	+	+	+	+
19	Poenostavitve in pospešitve umeščanje večjih infrastrukturnih in energetskih objektov v prostor (DPN, presoje vplivov na okolje, medsebojno delovanje institucij).	/	/	/	/	/
20	Povečanje naložb v izboljšanje infrastrukture javnega prometa, zmanjšanje prometnih zastojev in izpustov toplogrednih plinov.	/	/	/	/	/
21	Dosledno varovanje virov pitne vode.	/	/	/	/	/
22	Sanacija degradiranih urbanih območij v RS s poudarkom na najbolj prizadetih predelih, kot so Mežska dolina, Celjska kotlina in drugi.	+	+	+
23	Nadaljevanje vzpostavitve informatskega sistema (registar okolja in prostor).	/	/	/	/	/
24	Razvoj učinkovitega sistema za ravnanje z odpadki in odpadnim blatom iz čistilnih naprav v RS.	+	+	+
25	Nadaljevanje izvajanja protiploplivnih ukrepov na celotnem področju države.	+	+	+
26	Realizacija obstoječe in priprava nove Strategije trajnostne rasti slovenskega turizma.	...	+	+	+	+

		pridobki	izdatki
		kratek rok	kratek rok
		dolgi rok	dolgi rok
II Mladi, družina, pokojnine, socialne zadeve			
1	Stanovanjska shema za mlade družine, gradnja najemniških stanovanj.	/ / / /	/ / / /
2	Ustanovitev Slovenskega demografsko - pokojninskega sklada s sedežem v Mariboru.
3	Ustanovitev vladnega urada za demografijo s sedežem v Mariboru.	+ +
4	Reforma politike socialnih transferjev s poudarkom na preprečevanju zlorab.	- -
5	Dodotno izredno usklajevanje pokojnin v višini 1,5 % letno, za upokojence, ki so se upokojili do 2015 ob pogoju, da gospodarska rasti Slovenije v letu 2020 preseže 2,5 % oziroma 2,8 % v letu 2021.	+ ...	+ ...
6	Ponovna uvedba brezplačnega vrta za drugega in vse naslednje otroke, ki so istočasno vključeni v vrtec, ter vzpodbude za večjo vključenost vseh otrok v vrtec vsaj eno leto pred začetkom žole.	+ +	+ +
7	Dvig odmernega odstotka na 63,5 % v štirih letih.	+ ...
8	Minimalno pokojnino za polno pokojninsko dobo postopno približevati pragu revščine. Dinamika približevanj je pogojena z gospodarsko rastjo in proračunskimi zmoglostmi. Zaradi ohranitve razmerij med upokojenci se bodo pokojnine povšale tudi ostalim upokojencem. Pri tem bomo upoštevali pozitivne učinke vseh ostalih sprememb na višino pokojnin.	+ +
9	Povrnitev pravice do seniorske olajšave za upokojence s polno pokojninsko dobo, za starejše od 70 let, do višine 1500 EUR.	+ +
10	Letni dodatek se izplačuje v skladu s sistemskim zakonom, višina pa določa v zakonu, ki določa izviševanje proračuna.	+ +
11	Ureditev vdovskih in kmečkih pokojnin.	/ / / /	/ / / /
12	V pridobljene pravice upravičencev do pokojnine se ne bo posegalo.	/ / / /	/ / / /
13	Dokončanja domov za starostnike Vrtoha in Oslinica ter najmanj 5 novih domov za starejše. Sredstva se zagotovi s prerazporeditvijo proračunskih sredstev, preko dviga povprečnih občinam in drugim oblikami financiranja.
14	Vključitev delovno sposobnih prejemnikov socialnih pomoči v sistem javnih del.
15	Izvezem študentskega dela in kadrovskih štipendij pri upoštevanju skupnega dohodka gospodinjstva pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev.	+ +
16	Uvedba univerzalnega otroškega dodatka.	+ +
17	Urediti državne štipendije (vrstni red uveljavljanja pravic višina za poholne dijake/štolente in izenačiti dohodkovni cenzus OD in DS).	/ / / /	/ / / /
18	Dosleden nadzor nad fiktivnimi prijavami stalnega prebivališča z namenom, da se prepreči zlorabe socialnih transferjev.	/ / / /	/ / / /
19	Ureditev možnosti klimatskega in zdraviljskega zdravljenja žrtvam vojnega nasilja in vojnim veteranom.	+ +

(Opomba ES: Vključeno v II.4)

		pridinki	izdatki
		kratek rok	kratek rok
		dolgi rok	dolgi rok
III Zdravje			
1	Naš cilj je kakovostno in vsem dostopno javno zdravstvo kot temelj slovenskega zdravstvenega sistema.	/ / /	/ / /
2	Zagotovitev dodatnih sredstev iz javnih in drugih virov za dolgoročno finančno vzdržno in stabilno financiranje zdravstvenega sistema in dolgotrajne oskrbe.	+ +
3	Učinkoviti ukrepi za ureditev sistema čakalnih seznamov in skrajševanje čakalnih vrst z vključevanjem vseh kadrovskih virov.	+ +
4	Sprejem zakona o dolgotrajni oskrbi z opredeljitvijo vsebine pravic, virov financiranja in ustreznim kadrovskim načrtom.	+ +
5	Zažetev korupcije s postavitvijo sistema evropsko primerljivih cen, javno dostopnimi pogodbami z dobavitelji ter povečanjem nadzora porabe sredstev.	- -
6	Prenova ZVZZ s spremembo delovanja in upravljanja ZZS, jasno opredeljitvijo pravic iz naslova OZZ in s preoblikovanjem DZZ.
7	Ukrepi za izboljšanje delovnih pogojev, možnosti strokovnega in osebnega napredovanja in stimulatивно plačilo zdravstvenih delavcev za opravljeno delo in s tem zmanjšanje odhajanja iz sistema in v tujino.	+ +
8	Koristenje treh dni bolniške odsotnosti brez obiska osebnega zdravnika v skupnem obsegu 9 dni v koledarskem letu ter preučitev možnosti skrajšanja bolniške odsotnosti v breme delodajalca.	+ +
9	Vzpostavitev sodobnega načina izvajanja sistema helikopterske nujne medicinske pomoči v okviru Uprave RS za zaščito in reševanje.	+ +
10	Ukrepi za povečanje precepljenosti prebivalcev.	+ +
11	Ustanovitev agencije za kakovost zdravstvenih storitev ter vrednotenje, uvajanje in opuščanje zdravstvenih storitev in tehnologij.	+ +
IV Kmetijstvo in podeželje			
1	Učinkovito izvajanje kmetijske politike s poudarkom na pridelavi kakovostne hrane in izboljšanju demografske slike SLO podeželja.	/ / /	/ / /
2	Spodbude za ohranjanje družinskih kmetij.	+ +
3	Zagotavljanje in ohranjanje zadostnih kmetijskih obdelovalnih površin za primarno pridelavo hrane za ljudi.
4	Sprejem svežnja zakonov o zemljiški politiki in celovita prenova delovanja Sklada kmetijskih zemljišč. Prenova združniškega sistema, priprava in sprejem novele zakona o združništvu.
5	Povečanje samooskrbe na deficitarnih področjih.
6	Ureditve pridelave in rabe konoplje v medicinske ter industrijske namene.	+ +
7	Nadgradnja gozdno-lesne verige z razvojem lesno pridelovalne industrije.	... +	... +
8	Preprečevanje zlorab pri pridelavi, označevanju in prodaji hrane.

		pridinki	izdatki
		kratek rok	kratek rok
		dolgi rok	dolgi rok
V	Finance		
1	Oblikovanje strokovne ekipe za pripravo predlogov za dolgoročno nadgradnjo davčnega sistema	/	/
2	Oblikovanje konkurenčne troširinske politike za nafne derivate.
3	Pospešeno in bolj učinkovito črpanje ter investiranje EU sredstev.
4	Priprava in sprejem operativnega programa za koriščenje EU sredstev v naslednje finančne perspektive.
5	Davčna razhramenitev nagrad za uspešnost	-	...
6	Dvig povprečne občinam; za proračunsko leto 2020: 623,96 EUR; za proračunsko leto 2021 : 628,20 EUR.
7	Spodbujanje nagrajevanja zaposlenih z delniškimi opcijami s pravico do kasnejšega nakupa po vnaprej določeni ceni.
8	Priprava in izvajanje akcijskega načrta za promocijo Slovenije kot kadrovske destinacije za visoko strokovne kadre, za selektivno privabljanje tujih kadrov.	+	+
VI Izobraževanje, kultura, znanost in šport			
1	Uvajanja duhnega sistema v srednjem strokovnem in višjem šolstvu; krepitev vajeniškega modela izobraževanja.
2	Krepitev vloge krovnega nacionalnega zavoda s področja šolstva z vključitvijo nekaterih drugih nacionalnih zavodov z namenom oblikovanja učinkovitega, kakovostnega in celovitega sistema na področju izobraževanja.
3	Uresničitev odločbe US glede enakopravnega financiranja osnovnih šol.	...	+
4	Zagotovitev proaktivnega javnega obnavljanja podatkov o zaposljivosti diplomantov po programih in fakultetah po zgledu nekaterih članic EU.
5	Uvajanje osnovnih podjetniških vsebin in podjetniške etike, vključno z osnovami finančne pismenosti in praktičnim spoznavanjem dela podjetnikov v lokalni skupnosti.	...	+
6	Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2020-2027.
7	Priprava podlag za uresničitev preprotnih investicij v kulturno infrastrukturo.
8	Dogradnja sistema financiranja znansveno raziskovalne dejavnosti.	...	+
9	Ukrepi za boljšo preločnost znani med javnimi raziskovalnimi zavodi in gospodarstvom.	...	+
10	Sprejem novega nacionalnega programa športa.
11	Spodbujanje odličnosti in mednarodne odprtosti visokošolskega sistema.	/	/
12	Spodbujanje vlaganj zasebnega sektorja v šport s pomočjo davčnih olajšav.	-	-
13	Izboljšanje sistema usmerjanja otrok s posebnimi potrebami.
14	Prenova razširjenega programa s poučkom na spodbujanju gibanja otrok na osnovnošolskih in srednješolskih ravni.
15	Povečanje sredstev za vlaganje v športno infrastrukturo.	...	+

	pridatki	izdatki
	kratek rok	kratek rok
	dolgi rok	dolgi rok
VII Javna uprava, pravosodje		
1
2
3
4	...	-
5	/ / / /	/ / / /
6
7	/ / / /	/ / / /
8	...	+
9
10
11
12
13
14	/ / / /	/ / / /
15
16
17
VIII Varnost, obramba		
1	...	+
2	...	+
3	...	+
4	/ / / /	/ / / /
5	...	+
6	/ / / /	/ / / /
7
8	...	+
9	...	+
10

		pridinki	izdatki
		kratek rok	kratek rok
		dolgi rok	dolgi rok
IX Evropske in zunanje zadeve, Slovenci v zamejstvu in po svetu			
1	Krepitev ugleda Slovenije v Evropi in svetu	/	/
2	Povečanje kreditnosti države v EU in NATO	/	/
3	Zagotavljanje cilnega in vsebinsko usmerjenega ter usklajenega delovanja MZ znotraj multilateralnih institucij (OZN, OVSE, OECD, Svet Evrope)
4	Krepitev dialoga s sosednjimi državami.	/	/
5	Krepitev položaja Slovenije znotraj zvežništva NATO.	/	/
6	Pospesitev priprav na predsedovanje Svetu EU.
7	Zagotovitev sredstev, ustrezne infrastrukture in podpore za nadaljevanje repatriacije Slovencev iz Venezuele in drugih kriznih žarišč.	...	+
8	Zagotovitev sredstev za krepitev sodelovanja s slovenskimi znanstveniki, raziskovalci, kulturniki in podjetniki, ki živijo v tujini.	...	+
9	Poenostavitev postopkov pridobitve državljanstva osebam slovenskega porekla, ki sijo želijo.
10	Okrepljeno sodelovanje MZ (in njenih DKP) ter MGR pri internacionalizaciji slovenskega gospodarstva.
11	Širitev mreže DKP glede na potrebe slovenskega gospodarstva.	...	+
12	Podpora državam Zahodnega Balkana pri nadaljnji integraciji v evroatlantske povezave

Opomba: Postavke iz koalicijske pogodbe o sodelovanju v Vladi RS 2020-2022. S svojo barvo so obarvane postavke, ki jih označimo kot "načela", ostalo so "ukrepi", pri katerih gre za dejansko delovanje ekonomske politike. "+", "-" in "..." predstavljajo pozitiven, negativen in nedoločljiv vpliv "ukrepov" na prihodke oziroma izdatke sektorja država.

Vir: Koalicijska pogodba o sodelovanju v Vladi RS 2020-2022. Ocene Fiskalni svet.

